

SMAASTYKKER

Landsbymaleren Jens Nielsen Kokkenborg.

Den 7. November 1786 afholdtes Skifte efter Christen Jensen i Hodde, som var død. „Enken Karen Jensdatter sad med 2 Børn,“ en Dreng Niels Christensen, 5 Aar, og en Datter Ellen Christensdatter, 1/2 Aar.

Videre om de forskelliges Skæbne vides ikke med Undtagelse af Sønnen Niels Christensen, der i 1820 bliver gift med Kjersten Jensdatter, Datter af Jens Sørensen og Hustru Mette Hansdatter i Nordenskov.

De nygifte flyttede til Gaarden Kokkenborg i Folding Sogn.- Derefter flyttede de til Lykkegaard paa Lindbjerg Mark i Ølgod Sogn. Den 1. Oktober 1840 flyttede de til Aarre i Faaborg Sogn.

Af deres Børn blev Jens Nielsen (senere med Tilnavnet Kokkenborg) født den 30. Juni 1826 paa Lykkegaard.

Jens maatte ligesom alle Drenge den Gang saa tidlig som muligt hjælpe til ved Landarbejdet, først ved at passe Gæs og Faar,— senere Køer og Heste, men dette Arbejde huede ham ikke rigtigt, hans eneste Lyst var at skrive og tegne.— Resultatet blev, at han kort Tid efter Konfirmationen kom i Malerlære hos Maler Lind i Jernved Sogn, og her kom han paa sin rigtige Hylde.— Ved Siden af Malerarbejdet var der rig Lejlighed til at skrive og tegne. Desuden dyrkede han Musik. Violin og Klarinet var de to Instrumenter han for Alvor søgte at blive dygtig til at behandle.

Omkring 1848 blev han forlovet og gift med Anne Marie Pedersdatter født i Hjortlund den 12. Februar 1830, hendes Forældre var Peder Nielsen og Hustru Maren Christensdatter.

Da de blev gift, fik de en Parcel fra Gaarden i Aarre, og fik bygget et Hus med Plads til et Par Køer. Kokkenborg passede Malerhaandværket og Musikken, Jorden havde ikke hans Interesse, saa det gik med Ejendommen som det bedst kunde, nogle Aar efter solgte han den og flyttede til Faaborg,— men der kunde han ikke rigtig finde sig tilrette, og flyttede saa til Omme i Nykirke Sogn; det blev heller ikke det store Tal af Aar. Familien flyttede saa til St. Darum, hvor Kokkenborg mente, at han kunde skabe sig et Hjem og let tjene Føden

Den gamle Maler Kokkenborgs Hus i St. Darum, der nu beboes af Datteren Kirstine Kokkenborg. Huset er meget gammelt, men kønt, og mange Kunstmalere har i Aarenes Løb benyttet Huset som Motiv til et Maleri.

i den store Landsby, det viste sig ogsaa at være rigtigt. Kokkenborg kom aldrig til at mangle Arbejde. Fra November til efter Fastelavn var han hele Tiden optaget af Musik, ikke alene i Sognet, men ogsaa i de omliggende Sogne, og om Sommeren havde han langt mere Malerarbejde, end han kunde overkomme, det var saaledes, at han blev bestilt et og to Aar forud, thi skulde der males noget meget fint, da var der ikke i en meget vid Omkreds Tale om andre end Kokkenborg fra St. Darum.

Naar de gamle, der endnu lever i Darum og Omegn, fortæller Træk og Oplevelser fra deres Barndom, da bliver der ofte talt om Maler Kokkenborg som Kunster,-- ikke saa meget som Spillemand og Maler.

Kokkenborg havde som anført fra Barndommen af baade Lyst og Anlæg for Tegning, og det blev frem gennem Aarene mere og mere udviklet, Kokkenborgs Skitsebog, der nu er over 100 Aar gammel, viser tydelig baade Sans og Anlæg for Tegning, og havde han kommen under kyndig Vejledning, da kan ingen vide, hvor stor en Kunstner han var bleven.

I Kokkenborgs Ungdom var det almindeligt, at der udfærdigede Mindevers for en afdød.— Til dette Mindevers eller Mindeskraft blev der købt en Krans af tørrede Blomster og Blade der var behandlet saaledes, at Kranzen kunde holde sig tilsyneladende frisk og pæn i flere Aar; der kunde ogsaa faaes Kranse af Vokspapir, der var saa godt lavet, at det virkelig lignede levende Blomster med Blade. Kranzen blev sat omkring Mindebladet, og udenom en Ramme med Glas, der blev hængt op i Storstuen.

I Vintertiden ved Siden af Musikken tog Kokkenborg fat paa dette Arbejde, ikke med at lave Kranse, men han malede skønne Blomsterkranse eller andre Motiver, og paa den aabne Plads i Kranzen eller ved Siden, hvis Kranzen var lille, prentede han med fine snirklede Bogstaver Mindeverset, der af Familien var skænket til Minde om den døde ved Begravelsen.— Undertiden blev Kokkenborg ogsaa bestilt til at skrive Mindeordene til Mindebladet, der blev sat i Ramme med Glas, og ophængt som Pryd i Hjemmet, det eneste, der den Gang pyntede paa Væggen i Stuen. Der kunde ogsaa prentes Mindevers i Tegninger, der var trykt til dette Brug.

Moden skifter, siger det gamle Ord,— saaledes ogsaa med Mindevers, Mindekranse og malede Mindetavler paa Væggene.

Mindevers prentet paa en trykt Tegning, der blev indrammet og hængt op paa Væggen.

Kirkegaarden laa fra gammel Tid i Bakkedal og overgroet med Græs. Faa værnede om Gravstedet, som derfor hurtigt blev overgroet med Græs. Tiden gik. Efterhaanden begyndte noget andet at komme frem, og det var Mindekors paa Kirkegaarden.— Paa et enkelt Gravsted hvor een af Byens velstaaende Familier fik Hvilested, blev der lagt en Stenplade med Navn og Aarstal.— Enkelte smaa hvide Marmorplader med sorte Bogstaver, begyndte ogsaa at komme paa Gravstederne, og det vakte betydelig Opsigt og Beundring.— Marmorpladen var i Hjemmene Genstand for mange Samtaler.— Med spillende Øjne og opladte Ører, hørte Børnene Forældrene fortælle, at af saa skinnende hvidt Marmor byggede Kong Salomon Templet i Jerusalem.

De fleste Minder, der blev sat paa Kirkegaarden, bestod af et Kors, lavet af Egetræ hos Snedkeren, og saa leveret til Kokkenborg, der skulde male Korset sort med hvide Bogstaver.— Kokkenborg gav hver Bogstav kunstfærdige Snirkler og Sving, der vakte stor Beundring.

Som Maler fik Kokkenborg Tilnavnet „Egetræsmaleren“; naar fremmede Folk kom ind i en Gaard, hvor Kokkenborg havde været at male og havde forsynet Døre og Paneler med Egetræsmaling, og den fremmede ikke lige kunde sige Malerens Navn, da blev der bare sagt „Egetræsmaleren“, dette at kunne male Hvirvler, Knaster og Aarer, som det var en Egetræsplade, og lakere den, saa Egetræet skinnede, var den Tids store Malerkunst, som meget faa Malere paa Landet kunde udføre.— Det var ogsaa kun de enkelte velstaaende Gaardmænd, der havde Raad til at faa saa fint malet.

Som anført var Kokkenborg om Vinteren Spillemand; der dansedes i de store 3 eller 4 Fags Storstuer, selv om Stuerne kaldtes store, var det alligevel et haardt Liv at staa og spille Nat efter Nat i et saadant Rum,— hvor der var lavt til Loftet, og varmt blev det; lukkedes der op, gav det Træk, og Rummet blev fyldt med Støv, en Del Brændevin blev der drukken.— Det maa siges, at det var et meget haardt Liv. Følgerne udeblev heller ikke, Kokkenborg kom til at lide af Astma, som med Aarene tiltog, og de sidste Aar han levede, maatte han fuldstændig lægge alt Arbejde til Side. Det var haardt for den flittige Mand at sidde eller liste omkring uden at foretage sig noget.

Den bedste Tidsfordriv for Kokkenborg var at blade i sine gamle Tegne- og Skitsebøger, en Del

af disse er opbevaret endnu og giver et godt Billede af den flittige Mand fra 1826, der ved Flid og Selvstudium blev saa dygtig en Maler, Tegner og Spillemand, at Mindet om ham lever endnu. Han døde i St. Darum 12. Februar 1901.

Kokkenborg havde den Glæde, at Sønnen Kristian Kokkenborg fulgte i Faderens Fodspor og blev Maler.— Kristian blev ligesom sin Fader kendt som en meget flittig og dygtig Maler.— En snigende Blodsygdom standsede Kristians travle Dagværk; han døde den 24. August 1936 i en Alder af 61 Aar.

T. Tobiassen Kragelund.

Sydvestjyske ildbukke.

I „Fra Ribe Amt“ 1947 beskriver førstelærer H. K. Kristensen i en artikel (Ildbuk - Afgudsalter) et bopladsfund i Nørre Nebel sogn, dateret til ældre romersk jernalder, hvor der bl. a. fremkom resterne af en saakaldt ildbuk af brændt ler og af en hidtil ukendt form.

Næsten som et supplement til dette fund er der nu et andet sted i amtet kommet et par af samme oldsagstype frem i lyset. og det i betydelig bedre bevaret skikkelse.

I efteråret 1950 foretog Esbjerg Museum med elever fra Esbjerg Aftenseminarium og Esbjerg Statsskole en del undersøgelser på Vognsbøl-bopladsen i byens nordvestlige udkant. Her er der ved sandgravning i de sidste år blevet udslettet et så stort antal tomter af nedbrændte huse fra ældre romersk jernalder, at det må formodes, at der her